

Tilsynsaksjon - håndtering av EE-avfall hos forhandlere

Aksjonsoppsummering

KOLOFON

Utførende institusjon

Miljødirektoratet

Oppdragstakers prosjektansvarlig

Thor Jostein Dahlstrøm

Kontaktperson i MiljødirektoratetEinar Knutsen
Thor Jostein Dahlstrøm**M-nummer**

M-1458

År

2019

Sidetall

10

Utgiver

Miljødirektoratet

Forfatter(e)

Thor Jostein Dahlstrøm

Tittel - norsk og engelsk

Tilsynsaksjon - håndtering av EE-avfall hos forhandlere

Sammendrag

35 virksomheter har blitt kontrollert, og det er avdekket brudd hos 60% av de kontrollerte virksomhetene. For dårlig oppbevaring og sikring av EE-avfall og for dårlig informasjon til kundene om returordningen for EE-avfall, er bruddene som går oftest igjen

Miljødirektoratet mener at det for mange brudd og at det er behov for videre oppfølging. EE-forhandlerne har ansvar for å sikre at EE-avfall ikke kommer på avveie og vi forventer at de gjennomfører tiltak for å bidra til dette framover.

Emneord

Fylkesmannsaksjon, Elektrisk- og elektronisk avfall, EE-avfall, returpunkt,

Subject words

County Governor's action, WEEE, EE-waste, Electric and electronic waste,

Forsidefoto

Miljødirektoratet, Thor Jostein Dahlstrøm

Innhold

1. Innledning	3
1.1 Bakgrunnen for tilsynsaksjonen	3
1.2 Mål for aksjonen	3
1.3 Tema for aksjonen	3
2. Sammendrag av resultatene	3
3. Praktisk gjennomføring	4
3.1 Utvelgelse av tilsynsobjekter og gjennomføring	4
4. Resultater	4
4.1 Generelle tilsynsresultater	4
5. Vurderinger	6
6. Oppfølging av aksjonen	7
Vedlegg 1. Liste over kontrollerte virksomheter	8

1. Innledning

1.1 Bakgrunnen for tilsynsaksjonen

For å sikre at mest mulig EE-avfall samles inn og går til lovlig behandling eller ombruk, er alle forhandlere av elektriske og elektroniske produkter (EE-produkter) forpliktet til å imot kasserte EE-produkter. Forhandlerne har også plikt til å informere kunder om at de tar imot EE-avfall.

For at avfallet ikke skal komme på avveie, medføre forurensning eller miste kvaliteten slik at det ikke kan ombrukes har forhandleren plikt til å håndtere avfallet forsvarlig, og utføre tiltak for å hindre tyverier. Forhandleren må også sørge for at avfallet leveres til godkjent avfallsanlegg, eller gjennomgår gjenvinning.

Utgangspunktet for tilsynsaksjonen er å kontrollere om forhandlerne overholder plikter til informasjon, innsamling, oppbevaring og viderelevering av EE-avfall, og å få mer kunnskap om innsamlet EE-avfall som kommer på avveie.

1.2 Mål for aksjonen

- Føre tilsyn med forhandlernes etterlevelse av regelverket
- Bidra til at forhandlere av EE-produkter ivaretar sine plikter til oppbevaring av EE-avfall
- Få bedre kunnskap knyttet til svinn av EE-avfall fra forhandlerleddet

1.3 Tema for aksjonen

Følgende tema ble kontrollert i aksjonen:

- Internkontroll sett i sammenheng med øvrige tema
- Informasjonsplikt om returordningen for EE-avfall
- Mottak av EE-avfall
- Lagring, sortering og sikring av EE-avfall
- Levering av EE-avfall til lovlig mottak

2. Sammendrag av resultatene

35 virksomheter ble kontrollert i aksjonen, og det er avdekket brudd, inkludert alvorlige brudd hos 60% av de kontrollerte virksomhetene.

Det ble avdekket flest brudd knyttet til informasjonsplikt om returordningen for EE-avfall, oppbevaring av EE-avfall og tiltak for å forhindre at EE-avfall kommer på avveie. Miljødirektoratet mener at det for mange brudd og at det er behov for videre oppfølging.

EE-produkter inneholder stoffer som kan være skadelig for mennesker og miljø. Forhandlerne har ansvaret for at EE-avfallet blir samlet inn og levert til et godkjent mottak.

EE-forhandlerne har ansvar for å sikre at EE-avfall ikke kommer på avveie. Tilsynsaksjonen viser at bransjen har et stort forbedringspotensial for å sikre at dette faktisk skjer og vi forventer at bransjen gjennomfører tiltak for å sikre at EE-avfall ikke kommer på avveie.

Vi vil følge opp forhandlere og andre deler i avfallskjeden for EE-avfall med tilsyn fremover, samt andre forvaltningsmessige tiltak. Vi vurderer også nærmere dialog med politiet om oppfølging av de som forsyner seg urettmessig av innsamlet EE-avfall.

3. Praktisk gjennomføring

3.1 Utvelgelse av tilsynsobjekter og gjennomføring

Figur 1 Geografisk plassering av tilsynene.

Aksjonen ble gjennomført av fylkesmannen i Hordaland, Møre og Romsdal, Oslo og Akershus, Oppland og Vestfold i uke 45-47 2018. Det ble gjennomført 35 tilsyn demonstrert geografisk i figur 1.

Tilsynene var hovedsakelig forhåndsvarslet, men med enkelte unntak.

Utvalg av tilsynsobjekter har vært basert på et utvalg som dekker de største aktørene av elektronikk, på tvers av kjedene.

Det varierer noe fra fylke til fylke hvilke aktører som er de største, og fylkesmannen har selv stått for utvalget i sitt fylke med bakgrunn i størrelse på virksomheten, kombinert med fylkenes erfaringer.

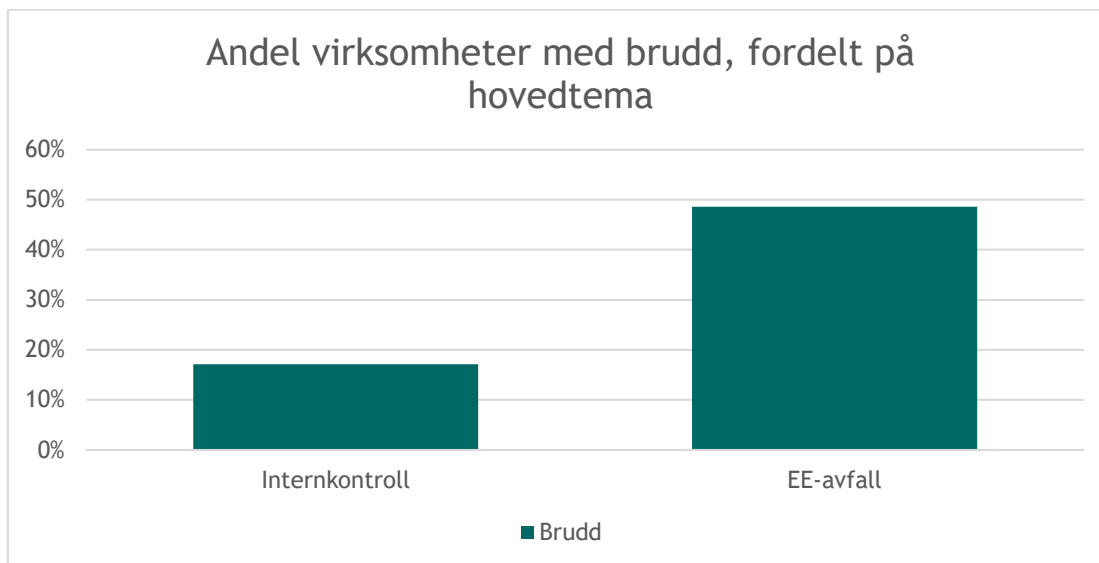
4. Resultater

4.1 Generelle tilsynsresultater

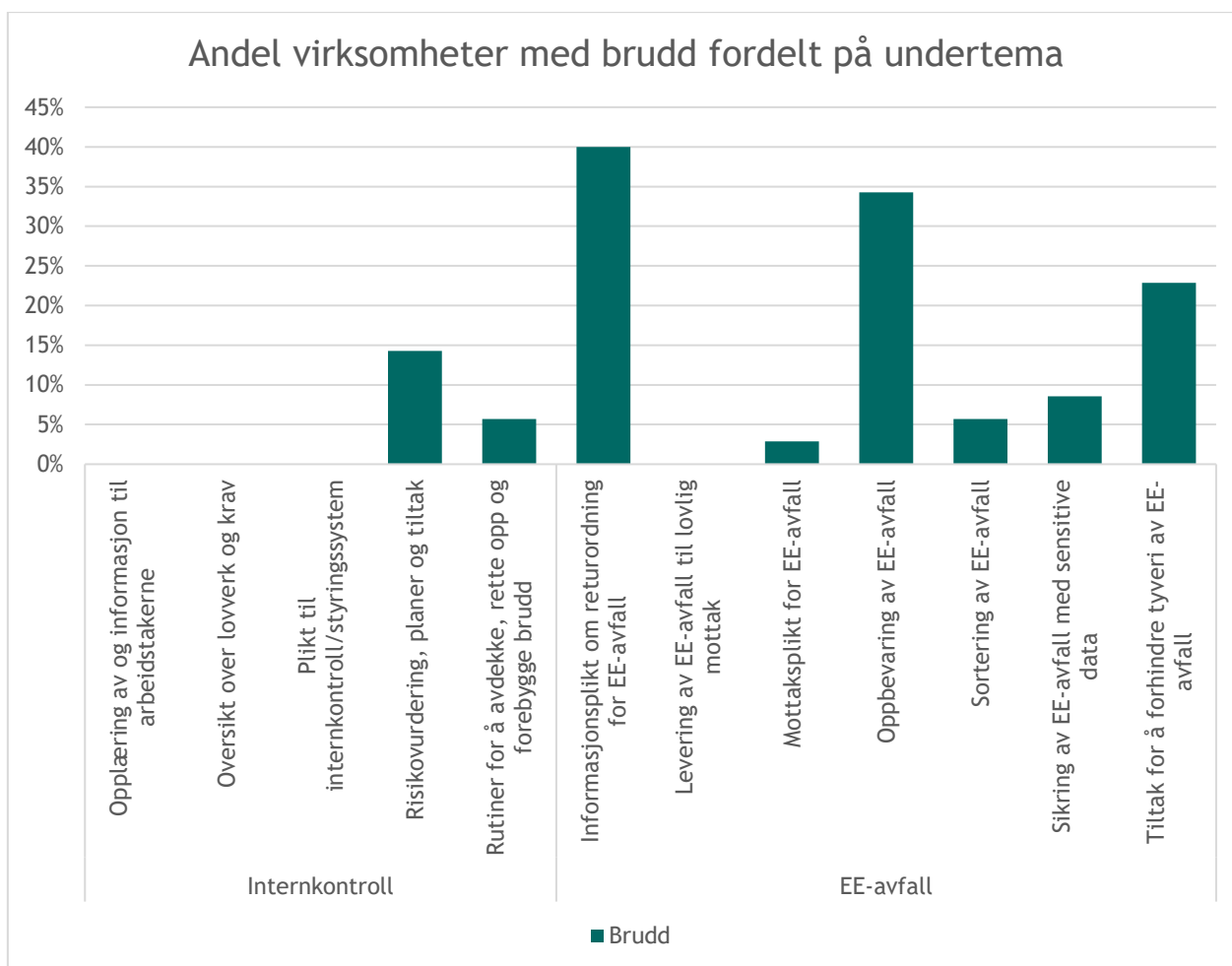
Det ble avdekket brudd hos 60% av virksomhetene som ble kontrollert i aksjonen.

Figur 2 viser en oversikt fordelt på hovedtemaene internkontroll og EE-avfall. Hovedandelen av brudd er gitt innen hovedtemaet EE-avfall. Under aksjonen er majoriteten av brudd som er

avdekket knyttet til regulering som gjelder spesifikt om EE-avfall. 49% av alle kontrollerte virksomheter hadde brudd innen EE-regelverket, mens det ble avdekket brudd på internkontrollforskriften ved 17% av de kontrollerte virksomhetene.

Figur 2. Prosentvis fordeling av brudd gitt i aksjonen.

Figur 3. Andel virksomheter der det ble avdekket brudd innen alle undertemaene.

På temaet EE-avfall ble det avdekket brudd hos flest virksomheter på informasjonsplikt om returordningen for EE-avfall, oppbevaring av EE-avfall og tiltak for å forhindre tyveri av EE-avfall.

40% av de kontrollerte virksomhetene følger ikke informasjonsplikten. Alle virksomheter som omsetter EE-produkter har en plikt til å motta gjenstander av samme type, og de har også en plikt om å informere om at de gjør dette.

For at returordningen skal fungere etter intensjonen er det viktig at forbrukere er kjent med at EE-avfall ikke skal avhendes sammen med husholdningsavfallet. Dersom forbrukere ikke har enkle og forutsigbare løsninger for innlevering av EE-avfall, vil dette avfallet fort bli kastet i restavfallet eller andre steder hvor avfallet ikke blir håndtert forsvarlig, noe som kan medføre spredning av helse- og miljøfarlige stoffer.

34% av de kontrollerte virksomhetene har mangelfull oppbevaring av EE-avfall. Dette var selve kjernen av problemstillingen som aksjonen retter seg mot. EE-avfall som ikke oppbevares trygt kan føre til direkte forurensning eller forsøpling, og kan enkelt hentes ut av aktører som ikke har som intensjon å behandle det på en miljømessig god måte.

Det ble avdekket brudd på plikten til å forhindre tyveri av EE-avfall hos 23% av de kontrollerte virksomhetene. Det å forhindre tyveri er også tett knyttet til sikker oppbevaring av EE-avfall. Forhandlerne skal ha oversikt over om de har svinn av EE-avfall, vurdere årsaken til problemet og å innføre tiltak for å redusere dette mest mulig. Tyverier fra innsamlingspunkter hos forhandlere kan blant annet bidra til ulovlig eksport av EE-avfall ut av landet.

5. Vurderinger

Utvalget av tilsynsobjekter på type EE-forhandlere, størrelsen på aktørene og geografisk plassering er relativt begrenset for aksjonen og vi kan derfor ikke si med sikkerhet om tallene er representative for hele bransjen. Vi anser resultatene som et øyeblikksbilde av de virksomhetene som ble valgt ut, og en indikasjon på liknende forhold i resten av bransjen.

Under aksjonen er det avdekket brudd på regelverket ved 60 % av alle virksomhetene som ble kontrollert. Vi er ikke fornøyd med at så mange bryter kravene.

EE-forhandlerne har flest brudd på kravene til informasjonsplikt om returordningen for EE-avfall, oppbevaring av EE-avfall og tiltak for å forhindre tyveri av EE-avfall. Fellesnevneren for disse problemstillingene er risiko for at EE-avfall havner på avveie og ikke håndteres på en miljømessig god måte. EE-produkter består ofte av mange ulike deler og stoffer, og en høy andel EE-avfall inneholder helse- og miljøfarlige stoffer som f.eks. bromerte flammehemmere, ftalater, kvikksølv, bly eller andre tungmetaller. Farlige stoffer i EE-avfall som blir dumpet eller henlagt i miljøet vil kunne føre til skader på miljø og mennesker.

En del EE-avfall fra vestlige land, også fra Norge, ender opp i land som ikke har gode avfallshåndteringssystemer, med påfølgende eksponering av skadelige stoffer for mennesker og miljø.

Resultatene fra aksjonen viser at EE-forhandlerne har betydelig forbedringspotensial for å sikre at EE-avfallet ikke kommer på avveie.

6. Oppfølging av aksjonen

Miljødirektoratet og fylkesmannen fører tilsyn med hele avfallskjeden for EE-avfall, inkludert retursystemene. Vi samarbeider også med Tolletaten om eksportkontroller på grensene.

Vi vil følge opp forhandlere og andre deler i avfallskjeden for EE-avfall med tilsyn fremover. Vi vurderer også nærmere dialog med politiet om oppfølging av de som forsyner seg urettmessig av innsamlet EE-avfall. Det kan også være aktuelt å tydeliggjøre deler av regelverket.

Vi gjennomførte et møte med bransjeforeninger og de store aktørene i september 2019 der vi oppsummerte resultatene fra aksjonen og kommuniserte våre vurderinger og forventninger til bransjen. EE-forhandlerne har ansvar for å sikre at EE-avfall ikke kommer på avveie og vi forventer at de gjennomfører tiltak for å sikre dette framover.

Gjennom tilsynsaksjonen og møtet med bransjen har vi fått mer kunnskap om utfordringer med svinn av EE-avfall og tiltak som hjelper hos enkelte EE-forhandlere.

Vedlegg 1. Liste over kontrollerte virksomheter

Kontrollnr.	Navn på anlegg
2018.111.I.FMOA	IKEA Furuset
2018.109.I.FMOA	Jula Norge AS avd. Jessheim
2018.142.I.FMHO	Elkjøp Askøy
2018.137.I.FMHO	Power avd. Vestkanten
2018.141.I.FMHO	Power Kleppestø
2018.143.I.FMHO	Power Åsane
2018.037.I.FMVE	Elkjøp Stormarked AS, avd. Sandefjord
2018.040.I.FMVE	Norsk ombruk AS
2018.039.I.FMVE	Power, avd. Sandefjord
2018.038.I.FMVE	Skousen Tønsberg
2018.121.I.FMMR	Elkjøp Molde
2018.123.I.FMMR	Euronics Elnesvågen
2018.124.I.FMMR	Plantasjen Molde
2018.120.I.FMMR	Power Molde
2018.140.I.FMHO	Skousen Åsane
2018.110.I.FMOA	Elkjøp Megastore Lørenskog
2018.112.I.FMOA	Euronics Stormarked Lambertseter
2018.108.I.FMOA	Power Norge AS avd. Alnabru
2018.075.I.FMOP	Elkjøp Dombås
2018.074.I.FMOP	Elkjøp Gjøvik
2018.070.I.FMOP	Elkjøp Lillehammer
2018.080.I.FMOP	Elkjøp Valdres AS
2018.071.I.FMOP	Power Lillehammer
2018.079.I.FMOP	Elkjøp Dokka
2018.076.I.FMOP	Euronics Ringebu
2018.078.I.FMOP	Power avd. Gjøvik
2018.077.I.FMOP	Skousen Lillehammer
2018.136.I.FMHO	Elkjøp Fyllingsdalen - Oasen
2018.128.I.FMHO	Elkjøp Lagunen
2018.133.I.FMHO	Elkjøp Megastore Gullgruven
2018.129.I.FMHO	Elkjøp Sartor
2018.134.I.FMHO	Elkjøp Stord
2018.127.I.FMHO	Elkjøp Åsane
2018.135.I.FMHO	Power Drotningvik - Bergen
2018.130.I.FMHO	Power Stord

Miljødirektoratet

Telefon: 03400/73 58 05 00 | **Faks:** 73 58 05 01

E-post: post@miljodir.no

Nett: www.miljodirektoratet.no

Post: Postboks 5672 Torgarden, 7485 Trondheim

Besøksadresse Trondheim: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Besøksadresse Oslo: Grensesvingen 7, 0661 Oslo

Miljødirektoratet jobber for et rent og rikt miljø. Våre hovedoppgaver er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.

Vi er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet og har mer enn 700 ansatte ved våre to kontorer i Trondheim og Oslo, og ved Statens naturoppsyn (SNO) sine mer enn 60 lokalkontor.

Vi gjennomfører og gir råd om utvikling av klima- og miljøpolitikken. Vi er faglig uavhengig. Det innebærer at vi opptre selvstendig i enkeltsaker vi avgjør, når vi formidler kunnskap eller gir råd. Samtidig er vi underlagt politisk styring.

Våre viktigste funksjoner er at vi skaffer og formidler miljøinformasjon, utøver og iverksetter forvaltningsmyndighet, styrer og veileder regionalt og kommunalt nivå, gir faglige råd og deltar i internasjonalt miljøarbeid.